

תוקף איסור מלאכה בחול-המועד

חגיגה יח ע"א

חולו של מועד אסור בעשיית מלאכה, מנהגי מילי? דתנו רבנן: את חג המצות תשמר שבעת ימים, לימד על חולו של מועד שאסור בעשיית מלאכה... תניא אידך: ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת לה' - מה שביעי עצור אף ששת ימים עצורין, אי מה שביעי עצור בכל מלאכה - אף ששת ימים עצורין בכל מלאכה? תלמוד לומר: וביום השביעי עצרת - השביעי עצור בכל מלאכה, ואין ששה ימים עצורין בכל מלאכה. הא לא מסרין הכתוב אלא לחכמים, לומר לך איזה יום אסור ואיזה יום מותר, איזו מלאכה אסורה ואיזו מלאכה מותרת.

כ"ט" (מ"ק י"א ע"ב)

חלל אפילו. חולו של מועד דאסירא זיה מלאכה מדאורייתא, דכתיב (שמות כג) את חג המצות תשמור שבעת ימים לימד על כל החג שהוא אסור:

החינוך (שכ"ג)

ואחר שהדבר מסור בידם, שלא אסרה התורה אלא במה שיאמרו הם, חילקו המלאכות כפי רצונם ודעתם, ונמצא שכל מלאכה שאסרו הם זכרונם לברכה, אסורה לנו מדאורייתא, ואשר התירו גם כן מותר לנו מן התורה, כי בידם נמסר איסור זה.

כ"ט" (מ"ק י"א ע"ב)

חולו של מועד אף על פי שלא נאמר בו שבתון הואיל ונקרא מקרא קדש והרי הוא זמן חגיגה במקדש אסור בעשיית מלאכה כדי שלא יהיה כשאר ימי החול שאין בהן קדושה כלל, והעושה בו מלאכה האסורה מכין אותו מכת מרדות מפני שאיסורו מדברי סופרים, ולא כל מלאכת עבודה אסורה בו כיום טוב שסוף הענין בדברים שנאסרו בו כדי שלא יהיה כיום חול לכל דבר, לפיכך יש מלאכות אסורות בו ויש מלאכות מותרות בו.

ריטב"א (מ"ק ב ע"א)

אבל בעל הלכות גדולות ז"ל כתב שאין איסור מלאכה במועד אלא מדרבנן בעלמא... דהנהו קראי דפרק אין דורשין אסמכתא בעלמא נינהו.

נ"ג (מ"ק י"א ע"ב)

אבל הרמב"ן ז"ל הטיל פשרה ואמר שכל מלאכה שאינה לצורך המועד ואינו דבר האבד אסורה מן התורה, ושהוא לצורך המועד מותר בין במלאכת אומן בין במלאכת הדיוט אע"פ שאינו דבר האבד, וכן כל שהוא דבר האבד מותרת אע"פ שאינה לצורך המועד ואע"ג דאית בה טירחא יתירתא. וחכמים מדבריהם אסרו קצת מלאכות אלו כמו שיתבאר. ועל זה אמרו בירושלמי שהיה ראוי להתיר מלאכות אלו כדי שיתעסקו בהן ולא יהיו בטלין שהבטלה מביאה לידי פחיתות ועיקר חש"מ ודאי דבר תורה הוא ע"כ דבריו.

חול המועד כהלכתו (עמ' כג הערה י, הרב יקותיאל פרקש)

וזה סותר לכאורה למש"כ בהערה הקודמת שיטת הרמב"ן כפי שהובאה בכל הראשונים, וכפי שכתבה בעצמו בלקוטות במו"ק. ובדוחק היה ניתן אולי לומר, שכוונתו היא למלאכות דבר האבד - שבהן לא נאסר מן התורה כי אם בטירחא מרובה, והדוגמא לכך היא "מלאכת עבודת הקרקע וכיוצא בזה". אלא שמובן שזהו דוחק גדול ביותר בסתימת לשון הרמב"ן, ודו"ק.

כ"ט" (מ"ק י"א ע"ב)

מן התורה אינו אסור אלא במלאכת עבודת קרקע וכיוצא בה שטרחתן מרובה.

חול המועד כהלכתו (עמ' כו-לא, הרב יקותיאל פרקש)

ולהלכה למעשה, רוב הפוסקים כתבו שהוא מדרבנן. אמנם יש שהכריעו, שמלבד במקרים של צורך גדול - בהם ניתן לסמוך על הסוברים שאיסורו מדרבנן, יש לחוש לשיטה המכרעת - השיטה השלישית דלעיל. כלומר, שבדבר האבד ובצורך המועד, בכל אופן שיהיה הוא רק מדרבנן. וכשאינו באחד האופנים הללו, איסור המלאכה במועד הוא מן התורה.